

NP102Zk Organizace veřejné správy

CNP102Zk Organizace veřejné správy

Garant: JUDr. Stanislav KADEČKA, Ph. D.

STUDIJNÍ MATERIÁL K TÉMATU

Nezávislí vykonavatelé veřejné správy. Veřejné sbory.

1. Nezávislí vykonavatelé veřejné správy

Za přímé vykonavatele veřejné správy jsou v České republice považovány také subjekty, které sice označujeme za státní úřady, ale tyto úřady stojí mimo organizační soustavu státní správy řízené vládou. V této souvislosti se hovoří také o tzv. nezávislých správních úřadech. V těchto úřadech dochází ke spojování ke dvou na první pohled protikladných prvků – nezávislost a výkon státní správy. Obvykle se jedná o úřady, které jsou vykonavateli veřejné správy s celostátní působností a „z dosahu“ vlády je vyňata veškerá jejich činnost, nebo alespoň část jejich působnosti. Někdy se proto také tyto správní orgány dělí na správní úřady relativně nezávislé a absolutně nezávislé.

Podle V. Mikuly se nezávislost správních úřadů se projevuje v několika oblastech – v oblasti personální, funkční a ekonomické:

Personální nezávislost se projevuje ve způsobu jmenování a odvolávání vedoucího, nebo i dalších členů úřadu a délkou funkčního období. Např. předsedu (a rovněž jeho inspektory) Úřadu pro ochranu osobních údajů, jenž je typickým představitelem tzv. nezávislého správního úřadu, jmenuje prezident republiky a to na návrh senátu. Nezávislost je navíc podpořeno tím, že funkční období je pětileté (v případě inspektorů desetileté) a odvolat předsedu úřadu před skončením jeho funkčního období je možné jen z taxativně stanovených důvodů.

Funkční nezávislost znamená, že tyto úřady nejsou součástí hierarchické soustavy státní správy řízené vládou a nejsou vládě (a ani ministerstvu či jinému správnímu úřadu) ze své činnosti odpovědní. Vláda ani jiný úřad nemůže těmto úřadům dávat instrukce či příkazy pro jejich činnost a rozhodování.

Ekonomická nezávislost těchto úřadů je zabezpečena tím, že prostředky pro jejich činnost není určován jiným správním úřadem, ale mají zpravidla vlastní rozpočtovou kapitolu.

Není zcela jasné, které orgány je možné za tzv. nezávislé považovat. Vedle již zmíněného Úřadu pro ochranu osobních údajů je to však jistě Rada České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání. Někteří autoři za ně považují také Úřad pro ochranu osobních údajů, Český statistický úřad, Energetický regulační úřad, Český telekomunikační úřad nebo Akreditační komisi dle zákona o vysokých školách.

Někdy je poukazováno na to, že trend zavádění těchto tzv. nezávislých správních úřadů by nemusel být v souladu s Ústavou České republiky, a že by bylo vhodné doplnit v tomto směru Ústavu, protože trend zavádění tohoto druhu úřadů se zdá neodvratný již vzhledem k vývoji např. ve Francii či Velké Británii, ale také vzhledem k nutnosti naplňování závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii.

2. Veřejné sbory

Přímými vykonavateli veřejné správy jsou mimo jiné také veřejné sbory, někdy také označované veřejné bezpečnostní sbory, které můžeme rozčlenit na veřejné sbory ozbrojené a neozbrojené. Příslušníci těchto sborů se na výkonu veřejné správy podílejí na základě zákona v různé míře, adekvátně k poslání sboru, k němuž náleží. Výkon státní správy se uskutečňuje především ve věcech správního dozoru.

Mezi tyto sbory patří zejména Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Bezpečnostní informační služba. Armáda do veřejných ozbrojených sborů jako vykonavatelů veřejné správy není zařazována, protože státní správu v této oblasti vykonává přímo ministerstvo, též prostřednictvím svých územních organizačních útvarů.

STUDIJNÍ PRAMENY

Právní předpisy

- Zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.
- Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě.
- Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů.
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
- Zákon č. 23/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.
- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.
- Zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky.
- Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky.

- Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě.
- Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách.

Judikatura

- **Pojem ústředního správního úřadu:** Ústředními správními úřady ve smyslu ustanovení § 97 odst. 1 písm. c) s. ř. s. jsou jen ty ústřední orgány státní správy České republiky, které jsou buď zákonem ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, nebo zvláštním zákonem jako ústřední správní úřad nebo ústřední orgán státní správy výslovně označeny. (Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2004, čj. Komp 1/2004-70)
- **Způsobnost Policie České republiky být účastníkem řízení, označení žalovaného ve správním soudnictví:** I když Policie ČR není právnickou osobou, jsou její útvary podle ustanovení § 54 zákona o přestupcích příslušné k projednání přestupků spáchaných porušením právních předpisů o bezpečnosti a plynulosti silničního provozu v prvním stupni a odvolacím orgánem je správní orgán nejbližší vyššího stupně nadřízený orgánu, který napadené rozhodnutí vydal, tedy rovněž příslušný orgán Policie ČR. U rozhodnutí správního orgánu vydaného ve správním řízení je žalovaným správní orgán, který rozhodl v posledním stupni, neboť ve správním soudnictví soudy přezkoumávají zákonnost rozhodnutí orgánů veřejné správy. Přitom správní úřad není eo ipso osobou v právním smyslu a z hlediska veřejnoprávního si jej lze představit také jako výčet určitých pravomocí. (Podle nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 355/97 ze dne 08. 3. 2000)
- **Policie jako účastník řízení:** I. Policie České republiky není právnickou osobou a zákon jí nepřiznává ani způsobilost být účastníkem řízení před soudem. Způsobilost mít práva a povinnosti, jakož i způsobilost být účastníkem řízení, má ve věcech týkajících se Policie České republiky stát, tj. Česká republika. II. Jménem České republiky jedná (činí právní úkony) ve věcech týkajících se Policie České republiky státní orgán, jehož se věc týká. Tímto orgánem jsou v záležitostech souvisejících se služebním poměrem policistů (s výjimkou policistů povolaných k plnění úkolů v Ministerstvu vnitra nebo v jiných orgánech, institucích a právnických osobách) Policejní prezidium České republiky (s výjimkou vyšetřovatelů policie) a příslušné útvary Policie České republiky; v ostatních záležitostech je tímto orgánem Ministerstvo vnitra. III. Před soudem za Českou republiku jedná ve věci týkající se Policie České republiky zaměstnanec nebo policista pověřený Ministerstvem vnitra, Policejním prezidiem České republiky, popřípadě příslušným útvarem Policie České republiky, podle toho, kterého z těchto orgánů se věc týká. Uvedené orgány mohou pověřit jednáním za stát též zaměstnance nebo policistu působícího u jiného orgánu, popřípadě i zaměstnance jiného státního orgánu. (Stanovisko pléna Nejvyššího soudu sp. zn. PlsN 2/96 ze dne 22. 1. 1997, zveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 11, ročník 1997)

Obecná studijní literatura

- *Průcha, P.: Správní právo, obecná část.* 8. vydání. Brno : Masarykova univerzita a Doplněk, 2012, s. 161 – 170.
- *Hendrych, D.: Správní věda. Teorie veřejné správy.* 3. vydání. Praha : Wolters Kluwer, 2009, s. 103 – 158.
- *Horzinková, E. – Novotný, V.: Základy organizace veřejné správy v ČR.* 2. upr. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010.
- *Hendrych, D.: Správní právo. Obecná část.* 8. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012.
- *Sládeček, V.: Obecné správní právo.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer, 2009, s. 233 – 250.

Specifická studijní literatura

- *Vopálka, V.: Nezávislé správní orgány.* In: *Ve službách práva.* Praha : C. H. Beck 2003, s. 87.
- *Handrlica, J.: Ke koncepci tzv. „nezávislých regulačních orgánů“ a k problematice jejich „nezávislosti“.* *Správní právo*, 2005, č. 4.
- *Ježek, T.: Nezávislé správní orgány – žádoucí směr inovace Ústavy ČR.* In: *Deset let Ústavy České republiky.* Praha : Eurolex Bohemia, 2003, s. 347.
- *Mikule, V.: Nezávislé správní úřady?* In: *Český stát a vzdělanost.* Praha : Nakladatelství Karolinum. 2002.
- *Sládeček, V.: Veřejné bezpečnostní sbory.* In: *Sládeček, V.: Obecné správní právo.* Praha : ASPI Wolters Kluwer, 2009, 275.

KONTROLNÍ OTÁZKY

1. *V čem spočívá nezávislost tzv. nezávislých vykonavatelů veřejné správy?*
2. *Mohou být nezávislé správní úřady zároveň ústřední orgány státní správy?*
3. *Jakým způsobem vykonává Policie ČR veřejnou správu?*

Vypracovala: Mgr. Kateřina Červená

